

**MEDICINAL PROPERTIES AND ECONOMIC IMPORTANCE OF BLACK
ROOT (SINOGLOSSUM VIRIDIFLORUM PALL.EX.LEXM.) GROWING
WILD ON THE USTYURT PLATEAU**

Usnatdinov J.N.

Nukus State Pedagogical Institute named after Ajiniyaz.

Faculty of Natural Sciences. Biology 4th year student

Raimov D.M.

Karakalpakstan Institute of Agriculture and Agrotechnologies.

Faculty of Agrobiological and Plant Protection.

3rd year student of plant protection (by crop types).

**USTYURT PLATOSIDA YOVVOYI HOLDA O'SUVCHI QORA ILDIZ
(SINOGLOSSUM VIRIDIFLORUM PALL.EX.LEXM.)NING SHIFOBAXSH
XUSUSIYATI VA IXTISODIY AHAMIYATI**

Usnatdinov J.N.

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti. Tabiiy fanlar fakulteti.

Biologiya 4-kurs talabasi

Raimov D.M.

Qoraqalpog'iston qishloq xojaligi va agrotexnologiyalar instituti.

Agrobiologiya va o'simliklarni himoya qilish fakulteti.

O'simliklarni himoya qilish (ekin turlari bo'yicha) yo'nalishining 3-kurs talabasi

Annotation: The black root plant is a perennial plant, distinguished by its decorative charm, and is also used in folk medicine due to its useful properties. An infusion of black root roots is used as a medicinal plant. The fresh juice of the plant is also used for medicinal purposes. In traditional medicine, black root is used to combat stomach bleeding due to ulcers.

Key words: Sinoglossum Viridiflorum, decorative charm, soothing properties, biomorphology, bioecology.

Annotatsiya: Qora ildiz o'simligi ko'p yillik o'simlik bo'lib, dekorativ jozibasi bilan ajralib turadi, foydali xususiyatlari tufayli xalq tabobatida xam qo'llaniladi. Dorivor o'simlik sifatida qora ildiz ildizlarining infuzioni ishlatiladi. Dorivor maqsadlarda o'simlikning yangi sharbati ham ishlatiladi. Ananaviy tibbiyotda oshqozon yarasi tufayli oshqozon qon ketishiga qarshi kurashish uchun qora ildizdan foydalanadi.

Kerakli so'zlar: Sinoglossum Viridiflorum, dekorativ jozibasi, tinchlantiruvchi xususiyati, biomorfologiyasi, bioekologiyasi.

Dorivor maqsadlarda qora ildiz o'simligining ildizi, bargi, gullari ishlatiladi. Bu o'simlikning boy kimyoviy tarkibi tanani yaxshilashga imkon beradi. Xalq tabobatida o'simlik qismlaridan qaynatmalar va infuziyalar tayyorlash, mushak-skelet tizimining patologiyalarini davolash va gomeopatiyada etarli retseptlar mavjud. O'simlik tinchlantiruvchi va biriktiruvchi ta'sirga ega. Bronxopulmoner patologiyalarni davolash uchun ishlatiladi. Qora ildizga asoslangan mahsulotlardan tashqi foydalanish allergiya namoyon bo'lishi - qichishish va qizarish bilan kurashishga yordam beradi.

O'simlik bir qator dorivor xususiyatlarga ega. Shunday qilib, o'simlik mushaklar va bo'g'imlarda og'riqni yo'qotish uchun ishlatiladi. Bundan tashqari, o'simlik jarohatlar va kuyishlarni davolashni tezlashtiradigan moddalarga boy. Biroq, o'simlikdan ehtiyotkorlik bilan foydalanish kerak, chunki dozani o'zgartirish va oshirish jiddiy asoratlarni rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

Ananaviy tibbiyot oshqozon yarasi tufayli oshqozon qon ketishiga qarshi kurashish uchun qora ildizdan foydalanadi. Bundan tashqari, o'simlik qismlaridan tayyorlangan qaynatma diareya va boshqa oshqozon-ichak kasalliklari bilan kurashishga yordam beradi. Dorivor o'simlik sifatida qora ildiz ildizlarining infuzioni ishlatiladi.

Infuzionni tayyorlash uchun o'simlikning ezilgan quruq ildizlaridan bir osh qoshiq oling. Aralash idishga quyiladi va bir stakan qaynoq suv bilan quyiladi.

Keyin olingan aralash 2 soat davomida infuz qilinadi. Tayyor kompozitsiya filtrlanadi. Ishlatishdan oldin infuzion toza suvda 1:30 nisbatda suyultiriladi. Og'iz orqali, kuniga uch marta, 1 choy qoshiq dori vositasini oling.

Dorivor maqsadlarda o'simlikning yangi sharbati ham ishlatiladi. Tayanch-harakat tizimida va oshqozon kasalliklarida og'riqni yo'qotish uchun men kuniga 3 marta suv bilan suyultiriladigan 2 tomchi yangi sharbatni olaman.

Dorivor ahamiyatga ega, ko'proq darajada, cinoglossum barglari va ildizlari. Ildizpoya butaning faol o'sishi oxirida yig'ib olinadi. Buning uchun o'simlik erdan qazib olinadi, ildizlari yuviladi va quritiladi. Ildizlarni yaxshi gazlangan joyda, qorong'i joyda quritish kerak. Bir tomoni quriganida, ildizlar aylantiriladi. Xom ashyoni quruq joylarda, qog'oz yoki mato qoplarda saqlang.

Barglar faol gul o'sishi davrida yig'iladi. Bahorda, yosh kurtaklar paydo bo'lishi bilan, barglar to'planadi va qorong'i, salqin joyda tekis qatlamda yotqiziladi. Quritish uchun siz harorati 35 darajadan oshmaydigan quritgichlardan foydalanishingiz mumkin. Quritgandan so'ng, o'tlar quruq mato sumkalariga o'raladi.

Qora ildiz insektitsid sifatida keng qo'llaniladi. O'simlikning kimyoviy tarkibi va uning zaharli xususiyatlari kemiruvchilarni nazorat qilish uchun tabiiy vositaga aylandi, ko'pincha uy uchastkalariga hujum qiladi. O'simlik qismlarining qaynatmasi hosilni iste'mol qiladigan turli xil tirtillar bilan kurashishga yordam beradi.

Hasharotlarga qarshi vosita sifatida qora ildiz barglaridan tayyorlangan damlama ishlatiladi. Uni olish uchun o'simlikning 300 g quruq barglari 10 litr suvga quyiladi. Olingan aralash yarim soat davomida qaynatiladi va keyin sovutiladi. Olingan aralashmaga bir parcha kir sovun qo'shiladi. Aralash saytdagi ekinlar bilan ishlov beriladi.

Qora ildiz eng foydali o'simliklardan biridir. Bu o'simlik dorivor xususiyatlarga ega va manzarali o'simlik sifatida ishlatilishi mumkin. Qora ildizning tibbiyot va xo'jalikdagi ahamiyatini (dorivor, meliorativ, dekorativ, yem-xashak va

boshqalar) hisobga olib, uning biologiyasini o'rganish va qishloq xo'jaligida yetishtirish texnikasini ishlab chiqish cho'l fitomelioratsiyasining asosiy samarali yo'nalishlaridan biridir.

CONCLUSION: In conclusion, there are a lot of medicinal plants in our country, we should use them wisely. Sinoglossum Viridiflorum Pall.ex.Lexm. is one such useful plant. In addition to medicinal purposes, this plant has a number of useful properties. This plant can also be classified as an ornamental plant. We need to use these and similar plants wisely and create plantations.

XULOSA: Xulosa qilib aytganda, yurtimizda dorivor o'simliklar juda ko'p, ulardan oqilona foydalanishimiz kerak. Sinoglossum Viridiflorum Pall.ex.Lexm. shunday foydali o'simliklardan biridir. Dorivor maqsadlardan tashqari, bu o'simlik bir qator foydali xususiyatlarga ega. Bu o'simlikni manzarali o'simlik sifatida ham tasniflash mumkin. Shu va shunga o'qshash o'simliklardan oqilona foydalanishimiz kerak va plantatsiyalarin yaratishimiz zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. А.Б.Ажиев, Г.Ж.Сабирова, Ж.Н.Уснатдинов, Л.М. Юлдашова// GROWING BLACKROOT GREENFLOWER-CYNOGLOSSUM VIRIDIFLORUM PALL.EX. LEHM// International Conference on Advance Research in Humanities, Sciences and Education "Germany CONFERENCE" May10th2023 p.141-144.
<https://confrencea.org>
2. Ajiev A.B. Qoraqalpog'iston va Xorazmning madaniy o'simliklarining yovvoyi ajdodlarining turlarining taksonomik tahlili // Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси.- 2020.- № 9 (66).- 12-16 б.
3. А. Хамидов, м.набиев, т.одилов// ЎЗБЕКИСТОН ЎСИМЛИКЛАРИ АНИҚЛАГИЧИ// Тошкент «УЦИТУВЧИ» 1987
4. <https://elki-zelenye.ru/chernokoren>